

Центр стратегічних
комунікацій та
інформаційної
безпеки

ГЕНОЦИДНА РИТОРИКА РОСІЙСЬКОГО РЕЖИМУ

Київ 2023

ЗМІСТ

Вступ

Розділ 1. Нормативно-правові акти

1.1. Заборона українських організацій та запровадження відповідальності за причетність до них

1.2. Акти про спроби анексії українських територій

1.3. Паспортизація громадян України

1.4. Узаконення депортацій

1.5. Зниження статусу української мови та витіснення її з ужитку

Розділ 2. Риторика представників влади та державних медіа

2.1. Просування концепції «єдиного народу»

2.2. Твердження про «штучність» української ідентичності та української мови

2.3. Заяви про «український неонацизм» як складова дегуманізації українців

2.4. Дегуманізація та заклики до знищення українців у риторичі представників влади

2.5. Геноцидна риторика на сторінках державних медіа

Розділ 3. Російські шкільні підручники

3.1. Формування уявлень про Україну та українців системою освіти в РФ у 2014-2022 роках

3.2. Геноцидна риторика у підручнику з історії Росії, виданому у 2023 році

Висновки

ВСТУП

Об'єктом дослідження є політика Російської Федерації щодо українців.

Предметом дослідження є геноцидна риторика, тобто публічне виправдання геноциду українців та його обґрунтування.

Метою дослідження є виявлення офіційної геноцидної риторики, тобто у російському законодавстві, заявах та публікаціях російських високопосадовців та урядових структур.

Серед **завдань дослідження** можна виділити такі:

- аналіз законодавства РФ;
- аналіз публічних заяв Володимира Путіна, опублікованих під його іменем текстів, заяв інших російських високопосадовців;
- аналіз російських підручників з історії, схвалених Міністерством освіти і науки РФ, Міністерством просвіти РФ, тональності згадок про Україну і українців у них;
- аналіз публікацій у офіційних виданнях органів влади РФ та інших державних виданнях.

Основна увага приділяється контенту, створеному напередодні та під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну, тобто напередодні та після 24 лютого 2022 року.

Також аналізується контент, створений у попередні вісім років, протягом лютого 2014-го – початку 2022 року. Тобто від початку збройної агресії РФ проти України, окупації Автономної Республіки Крим, м. Севастополь, частини Донецької і Луганської областей.

Дослідження цього масиву має на меті з'ясувати, чи є виправдання та обґрунтування геноциду українців частиною державної політики Російської Федерації.

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про запобігання злочину геноциду та покарання за нього визначає **геноцид** як дії, спрямовані на часткове або повне знищення національної, етнічної, расової або релігійної групи як такої. До таких дій належать:

- вбивство членів групи;
- завдання тяжких фізичних чи психічних ушкоджень членам групи;
- умисне створення для групи життєвих умов, спрямованих на її часткове або повне знищення;
- вжиття заходів, спрямованих на запобігання народжуваності в групі;
- насильницька передача дітей з однієї групи до іншої.

З огляду на це, **геноцидною риторикою** можна вважати публічні заклики до вчинення геноциду, його виправдання, обґрунтування його необхідності, підбурювання до дій, що є складовими геноциду, дегуманізацію жертв та глорифікацію виконавців геноциду тощо.

Засновника руандійського «Радіо тисячі пагорбів» **Фелісьєна Кабугу** в рамках Міжнародного залишкового механізму для кримінальних трибуналів ООН обвинувачують у використанні риторики підбурювання до вчинення геноциду. В **обвинувальному акті** у справі Кабуги перераховано ознаки цієї риторики, зокрема:

- прямі заклики до вбивств та інших дій, що є складовими геноциду;
- використання евфемізмів для пом'якшення сприйняття злочинів та їх приховування;
- використання евфемізмів для дегуманізації групи, що зазнає геноциду;
- сакралізація злочинів, спекуляція релігійними поняттями для виправдовування злочину геноциду;
- схвальне або нейтральне висвітлення вчинених діянь, що містять ознаки злочину геноциду;
- ігнорування закликів до геноциду в заявах посадовців.

В аналізі російської пропаганди, заяв посадовців та нормативно-правових актів РФ Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки спирається на наведені вище визначення геноциду та ознаки геноцидної риторики.

Геноцидна риторика міститься в російській пропаганді, в публічних заявах російських посадовців та інших представників правлячого режиму. Це дозволяє говорити **не про окре-**

мі ексцеси рядових виконавців, а про послідовну політику російської держави щодо України. Аналіз російських законів та інших нормативно-правових документів на предмет виявлення геноцидної риторики чи створення умов для здійснення злочину геноциду та його складових дозволить підтвердити чи спростувати цю гіпотезу.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1.1. Заборона українських організацій та запровадження відповідальності за причетність до них. Російським законодавством передбачено відповідальність за причетність до іноземних та міжнародних неурядових організацій, діяльність яких на території РФ визнана небажаною.

Ст. 20.33 **Кодексу про адміністративні правопорушення РФ** передбачає грошові штрафи за участь у небажаних організаціях.

Ст. 284.1 **Кримінального кодексу РФ** передбачає грошові штрафи, обов'язкові роботи або позбавлення волі за організацію діяльності небажаних організацій.

Перелік цих організацій опубліковано на офіційному сайті Міністерства юстиції РФ. До нього входять, зокрема, «Світовий конгрес українців» – міжнародна ор-

ганізація, метою якої є координація об'єднань українців у діаспорі. У РФ «Світовий конгрес українців» співпрацював з «Об'єднанням українців Росії». Цю організацію було ліквідовано рішенням Верховного суду РФ 18 травня 2012 року. Так само, як і федеральну національно-культурну автономію «Українці Росії» та інші українські громадські організації, що діяли в РФ від початку-середини 1990-х років.

Ліквідувавши організації, що мали підтримувати культурне життя української меншини в Росії та її ідентичність, російська влада запровадила відповідальність за причетність до організації, що координує діяльність українських діаспор у світі. Це є свідченням того, що російська влада відмовляє власним громадянам українського походження праві на національну ідентичність та переслідує за її прояви.

Після окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя до списку небажаних потрапила українська громадська організація «Кримська правозахисна група».

1.2. Акти про спроби анексії українських територій. Спроби анексії Запорізької, Херсонської, Луганської і Донецької областей, Автономної Республіки Крим і міста Севастополь є не лише актом агресії проти України, посяганням на її суверенітет і територіальну цілісність. Формулювання, які використала російська влада у власних нормативно-правових актах, якими вона намагається легітимізувати окупацію, свідчать **про невизнання на державному рівні суб'єктності українського народу і заперечення його існування взагалі.**

В указах президента РФ №685 і №686 від 29.09.2022 йдеться про визнання «волевиявлення народу Запорізької області» і «волевиявлення народу Херсонської області» відповідно. В указах №71 і №72 – про «волевиявлення народу Донецької народної республіки» та «волевиявлення народу Луганської народної республіки». Аналогічні формулювання фігурують у федеральних законах про включення до складу РФ Запорізької, Херсонської областей і т. зв. «ЛНР» і «ДНР».

1.3. Паспортизація громадян України. 29 квітня 2019 року президент РФ Володимир Путін підписав указ про спрощений порядок надання російського громадянства громадянам України, які проживали в окремих районах Донецької і Луганської областей (ОРДЛО). Менше ніж через три місяці, 17 липня, Путін підписав **новий указ**, згідно з яким з попереднього було прибрано згадку про «окремі райони», і право скористатися спрощеною процедурою було надано всім мешканцям двох згаданих областей. Обидва укази були розцінені Україною, країнами ЄС і НАТО як чергове посягання на державний суверенітет України та порушення мінських домовленостей.

1 травня 2019 року Путін підписав **указ** про спрощене надання російського громадянства ще для однієї категорії громадян України – осіб, що мешкали в Криму до березня 2014 року, тобто до окупації півострова.

Видання згаданих указів може розглядатися в контексті інформаційної війни після виборів президента України у 2019 році, спроб вирішення Кремлем власних демографічних проблем та створення підстав для повномасштабної ескалації. Адже відповідно до п. 2.1 ст. 10 **федерального закону «Про оборону»** Збройні сили РФ можуть використовуватися «для захисту громадян Російської Федерації за межами Російської Федерації від збройного нападу на них».

Після повномасштабного вторгнення, окупації нових території та оголошення анексії чотирьох областей України російською владою було ухвалено акти, спрямовані на реалізацію ще більш жорсткої політики щодо паспортизації населення.

18 березня 2023 року Путін підписав **федеральний закон**, ухвалений Держдумою РФ 14 березня, про спрощення процедури виходу з українського громадянства осіб, що отримали російський паспорт. Цим законом органи МВС РФ було наділено правом припиняти українське громадянство та анулювати паспорти громадянина України, що є грубим порушенням її суверенітету. У МЗС України констатували, що згаданий закон не лише ігнорує норми українського законодавства, а й порушує міжнародне право. 25 травня було підписано указ про спрощену процедуру надання російського громадянства мешканцям Херсонської та Запорізької областей.

Згідно з **Указом** президента РФ «Про особливості правового стану окремих категорій іноземних громадян і осіб без громадянства в Російській Федерації», громадяни України на новоокупованих територіях були зобов'язані оформити

громадянство РФ до 30 вересня 2023 року. Ті, хто бажали зберегти громадянство України, мали повідомити про це окупаційній адміністрації у вказаний термін, а з 1 липня 2024 року їх буде переведено у статус іноземців або осіб без громадянства, що «перебувають на території РФ». Аналогічні зобов'язання було покладено на громадян України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь після оку-

пації півострова. Новий указ Путіна передбачає не лише обмеження прав осіб, які не бажають відмовлятися від українського громадянства та присягати на вірність РФ, а й репресивні методи щодо них, зокрема, депортацію. В документі йдеться про право російської влади «видворяти за межі РФ» (тобто, за межі території,

яку контролюють російські війська) іноземних громадян, яких підозрюватимуть у «створенні загрози національній безпеці, плануванні злочинів екстремістського чи терористичного характеру». Куди саме їх планують видворяти, в указі не зазначено.

Оголошення місцевих мешканців «іноземцями» у себе вдома та обмеження їх прав, пов'язане із цим статусом, є неприхованою дискримінацією. А закріплення в російському законодавстві умов для депортації

нелояльного населення, що включає ризики розділення сімей та позбавлення доступу до майна, може розглядатися як умисне **створення життєвих умов, спрямованих на часткове або повне знищення групи. Це свідчить про наявність в російської влади геноцидального наміру.**

Аналіз цих кроків РФ у комплексі з риторикою офіційних осіб, пропагандою про «єдиний народ» та дискримінацією на тимчасово окупованих територіях громадян України, які ухилялися від паспортизації, дозволяє говорити про те, що на населення окупованих територій вчиняється і вчиняється систематичний тиск. Його метою є примус населення до отримання паспортів РФ та переходу до російської ідентичності. **Декларація «ЮНЕСКО і боротьба проти етноциду»**, підписана в Сан-Хосе 11 грудня 1981 року, визначає порушення права етнічних груп на повагу до їхньої культурної ідентичності як складову етноциду.

1.4. Узаконення депортацій. Під час повномасштабного вторгнення Росія неодноразово вдавалася до примусового переміщення населення: зафіксовано факти вивезення громадян України, зокрема, дітей, з тимчасово окупованих територій до РФ та Криму. Після оголошення анексії чотирьох українських областей російська влада запустила процес унормування депортацій. Голови комітетів із законодавства двох палат російського парламенту Павло Крашенінніков і Андрій Клішас ініціювали внесення **змін до федерального закону** про воєнний стан. 18 травня 2023 року Державна Дума ухвалила ці зміни у третьому читанні. Закон дозволяє додаткове обмеження прав людини на територіях, де оголошено воєнний стан. Зокрема, йдеться про розширення до 30 діб строків адміністративного арешту за порушення обмежень, встановлених указом президента про воєнний стан, та про «примусове та контрольоване примусове переміщення громадян на території, де воєнний стан не запроваджено».

Тобто, російські законотворці створюють правову базу під практику, що вже системно застосовується і оцінюється як воєнний злочин. Експертна місія ОБСЄ у **Доповіді** «Про порушення та зловживання міжнародним гуманітарним правом та прав людини, воєнні злочини та злочини проти людяності, пов'язані з насильницьким переміщенням та/або депортацією українських дітей до Російської Федерації», оприлюдненій 4 травня 2023 року, констатувала численні факти примусового переміщення українських дітей на територію Російської Федерації та окупованого Криму. Там діти піддаються «впливу проросійських інформаційних кампаній, які часто є тотальним перевихованням». Крім того, Росія створює перешкоди для сімей, що прагнуть повернути своїх дітей. Це є порушенням Міжнародного гуманітарного права, зокрема Четвертої Женевської конвенції, і може трактуватися як воєнний злочин.

Указом від 30 травня 2023 року Путін запровадив спрощену процедуру надання громадянства РФ українським сиротам, недієздатним особам та дітям, що залишилися без батьківського піклування за ініціативою опікунів з числа громадян РФ, власників так званих «паспортів» «Л/ДНР» та організацій, що опікуються сиротами.

Саме за незаконне вивезення українських дітей з України Міжнародний кримінальний суд виписав **ордер на арешт** Путіна і російського дитячого омбудсмана Марії Львової-Белової.

У виявлених місією ОБСЄ випадках та у ордері МКС йдеться про таку складову геноциду як **насильницька передача дітей з однієї групи до іншої**. Дії Кремля спрямовані на асиміляцію українських дітей, розірвання їхніх зв'язків з українською спільнотою (включно із розділенням сімей), включення до російської спільноти та прищеплення російської ідентичності під виглядом «перевиховання».

У випадку з депортацією дорослого населення можна говорити про створення умов, спрямованих на часткове або повне знищення групи та зміни етнічного складу населення окупованої території.

1.5. Зниження статусу української мови та витіснення її з ужитку. Дії Російської Федерації спрямовані на витіснення української мови з усіх сфер суспільного життя. Про це свідчить практика, що склалася на тимчасово окупованих територіях. У 2014 році під час проголошення так званих «ДНР» і «ЛНР» державними мовами у псевдореспубліках було проголошено російську та українську. 10 травня 2020 року зі ст. 10 так званої «Конституції» «ДНР» було **прибрано згадку про українську мову**, офіційний статус залишили лише за російською. З червня **аналогічні зміни** було внесено до «Конституції» «ЛНР». Згідно з **проміжним рішенням** Європейського суду з прав людини, Російська Федерація з 14 травня 2014 року здійснювала ефективний контроль над непідконтрольними українському уряду частинами Донецької і Луганської областей. Тому згадані вище зміни можуть розглядатися як частина політики РФ щодо позбавлення права українців на користування рідною мовою, отримання нею освіти, адміністративних послуг, реалізацію культурних потреб тощо.

Після оголошення анексії Автономної Республіки Крим російські окупанти надали статус державних на півострові трьом мовам: російській, українській і кримськотатарській. Це було закріплено у **«Договорі між Республікою Крим і РФ»** від 18 березня 2014 року і так званій **«Конституції Республіки Крим»**. Так звана «Республіка Крим» є єдиним «суб'єктом» РФ, де українська мова має офіційний ста-

тус. Втім ця норма є суто декларативною. Все діловодство, судочинство на окупованому півострові здійснюється виключно російською мовою, а обсяг вжитку української та кримськотатарської в сфері освіти щорічно зменшується і **наразі зведено до мінімуму**, прослідковується тенденція до повного витіснення української мови з освітнього процесу.

Проголошення анексії чотирьох українських областей означає, що на цій території директивно запроваджено дію федерального законодавства РФ,

включно з єдиною державною мовою – російською та освітніми стандартами РФ. Попри те, що абсолютну більшість населення цих регіонів складають українці.

1 серпня 2022 року Міністерство освіти РФ затвердило приблизні навчальні програми з української мови та літературного читання українською мовою для учнів середніх шкіл. Відомство запропонувало виділяти на вивчення української мови по 88 годин у першому класі і по 68 годин (два уроки на тиждень) у 2-11 класах. На читання запропоновано лише 11 годин у першому класі і по 34 години (один урок на тиждень) у 2-11 класах.

У квітні 2023 року у Міністерстві освіти РФ відзвітували про завершення розробки підручника з української мови для початкових класів. Повідомлень про роботу над посібниками з літературного читання не було. За словами заступника керівника відомства Олександра Бугаєва, у якому форматі викладатиметься українська мова (як обов'язковий чи як факультативний предмет) і чи викладатиметься вона взагалі, у кожному регіоні визначатимуть окремо. З огляду на те, що в «ЛНР» і «ДНР» офіційний статус української мови формально було скасовано ще у 2020 році, практику, що мала місце в Криму та ОРДЛО у 2014-2022 роках, а також на знищення українських підручників на тимчасово окупованих територіях, наміри РФ щодо загарбаних територій вбачаються очевидними: тотальна русифікація та витіснення української мови з освітнього процесу, тобто лінгвоцид. Що можна розцінювати як доказ наявності в діях російського режиму геноцидального наміру. Наявність освітніх програм чи навіть навчальних посібників мають лише створювати ілюзію дотримання прав національних меншин у РФ. Ця політика є частиною комплексу заходів, спрямованих на зміну ідентичності населення тимчасово окупованих територій на російську, і може розглядатися як доказ наявності в кремлівського режиму геноцидального наміру щодо українців.

ВИСНОВКИ

Безпосередньо у законодавстві РФ не вдалося виявити приклади риторики, яку можна розцінювати як геноцидну щодо українців. Втім **проаналізовані нормативно-правові акти містять дискримінацій-**

ні щодо українців норми та створюють базу для здійснення геноциду.

Законодавчі норми легалізують у російському правовому полі депортації українців з місця постійного проживання, вилучення дітей з української спільноти та переміщення їх до російської.

Російське законодавство є дискримінаційним щодо громадян України та етнічних українців, порушує право на отримання освіти рідною мовою та створює підстави для порушення інших прав.

Дискримінація є інструментом для зміни ідентичності українців та витіснення осіб, лояльних Україні, за межі тимчасово окупованої території.

2. РИТОРИКА ПРЕДСТАВНИКІВ ВЛАДИ ТА ДЕРЖАВНИХ МЕДІА

2.1. Просування концепції «єдиного народу». Заяви про «братні» російський, український та білоруський народи або про них, як про частини «єдиного народу» були присутніми в риториці російських можновладців як до, так і після початку збройної агресії РФ проти України. Цей наратив є дещо видозміненою концепцією «триєдиного російського народу» (гілками якого є великороси, малороси і білоруси), що була складовою ідеології Російської імперії у 19-20 століттях. На неї нашарувалася риторика радянської доби, коли офіційне визнання окремішності російського, українського та білоруського народів поєднувалося з неофіційним трактуванням їх як «слов'янського ядра» СРСР. У радянській версії історії ці три народи вийшли з колиски Київської Русі і принаймні в минулому були єдиною етнічною спільнотою. В майбутньому всі національності СРСР мали сформувати «нову історичну спільноту» – радянський народ.

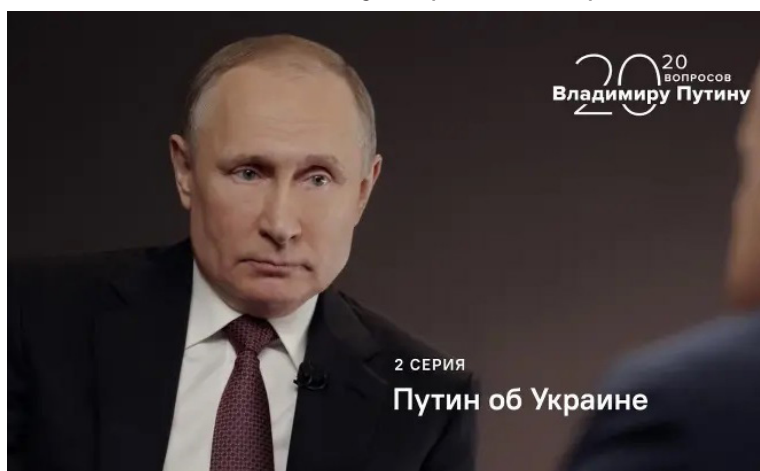
Головним політичним актором, який задає тренди в історичній риториці РФ, є президент Володимир Путін. У посланні **Федеральним Зборам від 25 квітня 2005 року** він назвав розпад СРСР «найбільшою геополітичною катастрофою століття». Попри відсутність прямих згадок України та українців цією промовою було закладено підвалини претензій кремлівського режиму до сусідніх держав, поставлено під сумнів суверенітет колишніх республік СРСР, їхнє право на власну державність та національну ідентичність. Адже згодом у риториці Путіна Російська імперія, Радянський Союз та Російська Федерація почали фігурувати як тотожні поняття, а колишні підконтрольні Кремлю території він почав називати «історичною Росією».

В інтерв'ю **державній інформагенції ТАСС** у 2020 році Путін спробував публічно знецінити назву держави Україна та назву українського народу, виводячи їх

від російського слова «окраина». За словами президента РФ, «українцями називали людей, які жили на рубежах Російської держави. Українці були у Пскові, українцями заявили тих, хто захищав із Півдня від набігів кримського хана».

До тези про «єдиний народ» Путін повернувся у своїй статті **«Об историческом единстве русских и украинцев»**, опублікованій на офіційному сайті Кремля 12 липня 2021

року. У першому ж абзаці міститься безапеляційне твердження про те, що «росіяни та українці – це один народ, єдине ціле».

Далі в тексті Путін підтверджує, що частиною його світогляду є імперська концепція триєдиного російського народу – «великої російської нації, що об'єднує великоросіян, малоросів і білорусів». А також впевненість у тому, що «історичної основи» для «уявлень про окремий від російського український народ» «не було і не могло бути».

Отже, Путін прямо заперечує національну самобутність українців та їх право вважати себе окремим від росіян народом. Фактичні прояви української ідентичності президент РФ пов'язує зі «спекуляціями» польських та австрійських еліт, а також із «помилками» національної політики радянської влади.

Статья Владимира Путина «Об историческом единстве русских и украинцев»

12 июля 2021 года 17:00

Недавно, отвечая в ходе «Прямой линии» на вопрос о российско-украинских отношениях, сказал, что русские и украинцы – один народ, единое целое. Эти слова – не дань какой-то конъюнктуре, текущим политическим обстоятельствам. Говорил об этом не раз, это моё убеждение. Поэтому считаю необходимым подробно изложить свою позицию, поделиться оценками сегодняшней ситуации.

Сразу подчеркну, что стену, возникшую в последние годы между Россией и Украиной, между частями, по сути, одного исторического и духовного пространства, воспринимаю как большую общую беду, как трагедию. Это прежде всего последствия наших собственных ошибок, допущенных в разные периоды. Но и результат целенаправленной работы тех сил, которые всегда стремились к подрыву нашего единства. Формула, которая применяется, известна испокон веков: разделяй и властвуй. Ничего нового. Отсюда и попытки сыграть на национальном вопросе, посеять рознь между людьми. А как сверхзадача – разделить, а затем и стравить между собой части единого народа.

2.2. Твердження про «штучність» української ідентичності та української мови. Для обґрунтування тези про «єдиний народ» Путін та інші можновладці вдаються до псевдонаукових розмірковувань про етногенез, ідентичність та мову.

Виходячи зі слів президента РФ, українців «вигадав австрійський генштаб». У згаданому вище [інтерв'ю ТАСС](#) у 2020 році Путін заявляв, що «український чинник почав розіграватися напередодні Першої світової війни австрійською спецслужбою», тобто на початку 20 століття. Президент РФ «визнав», що в «у значної частини населення в Україні виникло почуття власної самосвідомості національної» і навіть поблажливо вказав на необхідність «ставитися до цього з повагою».

Так само, ігноруючи історичні факти, Путін просуває антинаукові твердження про відсутність мовних розбіжностей між мешканцями сучасних України і Росії до 16 століття включно. Президент Росії є прибічником застарілої [теорії сталінської доби про єдину «давньоруську мову»](#), свідомо чи несвідомо плутає її з письмовою церковнослов'янською. Він стверджує, що мовні відмінності нібито з'явилися лише внаслідок полонізації українців у Речі Посполитій.

Стаття Путіна [«Об историческом единстве русских и украинцев»](#) містить ті самі твердження, демонструє нерозуміння автором різниці між російською, давньоруською, церковнослов'янською мовами або ж свідоме змішування цих понять.

2.3. Заяви про «український неонацизм» як складова дегуманізації українців. У лексиконі російської пропаганди терміни «націоналісти», «радикальні націоналісти», «бандерівці», «(нео)фашисти», «(нео)нацисти» щодо українців є взаємозамінними синонімами. Всі вони вживаються на означення представників української політичної нації, прибічників державної незалежності України. Змішування понять, таврування українців як носіїв злочинної ідеології є частиною політики з їх дегуманізації в російському політичному дискурсі. Під час засідання Ради безпеки РФ 3 березня 2022 року Путін пояснив опір українців російському вторгненню тим, що багато хто з них «обдурений нацистською націоналістичною пропагандою, а хтось свідомо пішов шляхом «бандерівців» – поплічників нацистів, які в роки Великої Вітчизняної війни воювали на боці Гітлера».

Тезу про «український нацизм» Путін активно просував у відеозверненнях 21 лютого (про «визнання» «ЛНР» і «ДНР») та 24 лютого 2022 року (про оголошення «спецоперації») для виправдання повномасштабного вторгнення та порушення суверенітету і територіальної цілісності України. У статті «Об историческом единстве русских и украинцев» прибічники незалежності України, європейського та євроатлантичного курсу тавруються як «нацисти», «неонацисти» та «послідовники бандерівців». Метою такої підміни понять є дегуманізація громадян України, які не підтримують проросійський вектор розвитку держави і російську окупацію. Метою дегуманізації, у свою чергу, є виправдання фізичного винищення українців на підставі їх нелояльності Росії, що трактується Путіним як «нацизм». Тезу про «український нацизм» просував також заступник голови Радбезу РФ Дмитро Медведєв у своїй статті «Почему бессмысленны контакты с нынешним украинским руководством», опублікованій на сайті видання «Коммерсантъ» 11 жовтня 2021 року.

Отже, у риторичі російського лідера присутні:

- невизнання національної самобутності українців, твердження про штучність української мови;
- заперечення права українців на власну ідентичність та державу;
- дегуманізація українців шляхом використання щодо них негативно забарвлених евфемізмів та обвинувачень у симпатіях до Гітлера.

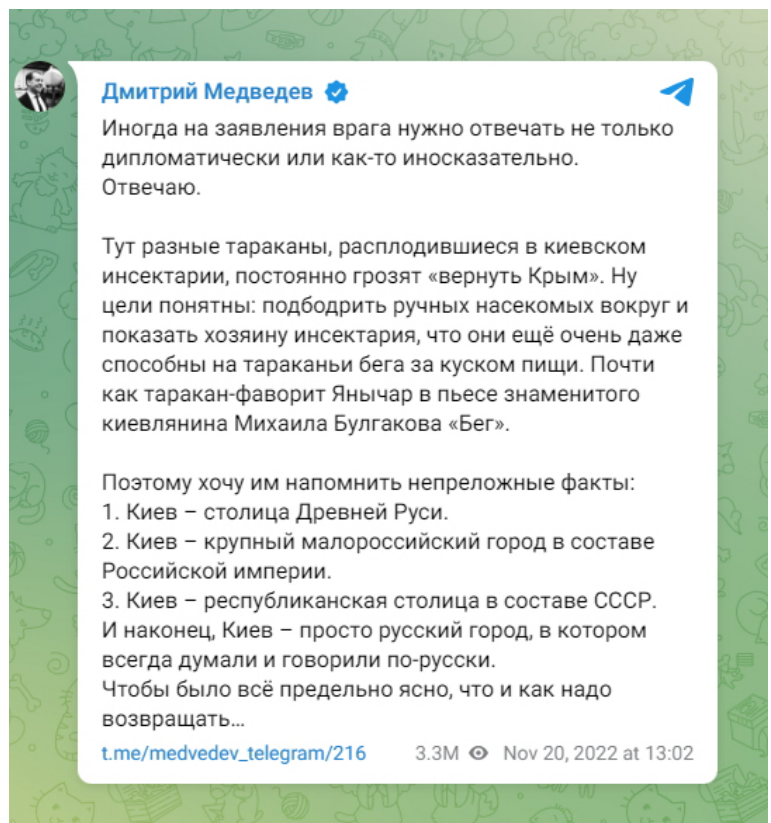
2.4. Дегуманізація та заклики до знищення українців у риторичі представників влади. Представники російської влади публічно підтримують і регулярно відтворюють озвучені Путіним тези про «єдиний народ» та «українських нацистів», заперечують право українців на власну державу та ідентичність, спекулюють на темах історії, мови, культури. Деякі з них вдаються до геноцидної риторики шляхом вживання евфемізмів для дегуманізації українців, здійснюють заклики до їх вбивства.

Колишній президент РФ Дмитро Медведєв з 2020 року обіймає посаду заступника голови Ради безпеки РФ, а з 2022 – ще й першого заступника голови Військово-промислової палати РФ. Головою обох органів є президент РФ Путін. Свої заяви Медведєв публікує у соціальних мережах: власному Telegram-каналі та акаунті у соціальній мережі X (Twitter). Регулярно дописи Медведєва поширюють російські державні медіа.

У своєму [дописі в Telegram](#) від 20 листопада 2022 року Медведєв порівняв українців з тарганами та комахами, а в [дописі](#) від 6 січня 2023 – зі свинями, назвавши міжнародних партнерів України «західними свинопасами».

У [дописі](#) від 5 квітня 2022 року Медведєв назвав представників української влади «виродками», а військових – «оскаженілою звіриною», звинуватив їх у нацизмі та схвально відгукнувся про позасудові страти і теракти проти «націоналістів». Згадані дописи є очевидними прикладом вживання евфемізмів для дегуманізації групи з метою виправдання та полегшення сприйняття вбивства її представників. Під час геноциду в Руанді 1994 року в ефірі заснованого Фелісьеном Кабугою «Вільного радіо тисячі пагорбів» (Radio Télévision Libre des Mille Collines, RTLMO), представників народу тутсі так само називали тарганами та закликали до їх винищення.

Крім того, у [дописі](#) від 5 квітня 2022 року Медведєв стверджує, що український героїчний пантеон складається «лише з зоологічних нацистів, душогубів і колаборантів», що «глибинного українства» «ніколи не було в історії... і зараз не існує», а також називає «зміну свідомості» українців «найважливішою метою». Тобто, Медведєв системно просуває ідеї фізичного знищення частини українців та примусову зміну ідентичності представників решти на іншу – російську. Заяви Медведєва можна однозначно трактувати як заклики до геноциду та етноциду.

2.5. Геноцидна риторика на сторінках державних медіа. У Російській Федерації держава прямо чи опосередковано фінансує декілька інформаційних холдингів. Зокрема ВГТРК («Всероссийская государственная телерадиокомпания»), «Первый канал», «Россия сегодня», ТАСС фінансуються безпосередньо з федерального бюджету. Статуту державних медіахолдингів затверджуються урядом. Генерального директора «Россия сегодня» призначає президент РФ. Державні медіа висвітлюють діяльність державних органів та ретранслюють офіційну позицію РФ.

3 квітня 2022 року на сайті «РИА Новости» було опубліковано статтю політтехнолога Тимофія Сергійцева **«Что Россия должна сделать с Украиной»**, яка містить заклики до знищення української держави, етнічних чисток та геноциду українців.

Зокрема проголошену Путіним «денацифікацію» Сергійцев пояснює як «перевиховання» населення, «ідеологічні репресії», «жорстку цензуру в політичній сфері..., сфері культури та освіти» та «деукраїнізацію». Останній термін автор трактує як «відмову від... штучного роздування етнічного компоненту самоідентифікації населення територій історичних Малоросії і Новоросії» і взагалі відмову від самого терміну «Україна». Сергійцев пише про необхідність фізичного винищення українського політичного класу та військових, проведення масових репресій та етнічних чисток.

Ще 26 лютого 2022 року на цьому ж сайті було оприлюднено текст співробітниці «РИА Новости» Олени Караваєвої **«Полная и окончательная денацификация Украины: Россия вновь поможет Европе»**. Авторка так само пояснює «денацифікацію» як знищення української держави та вживає щодо України евфемізм, спрямований на дегуманізацію українців: «череве, здатне... «виношувати гада». Колега Караваєвої Петро Акопов у колонці **«Наступление России и нового мира»** від 27 лютого 2022 року вжив з позитивною конотацією словосполучення «вирішення українського питання». Евфемізм «остаточне вирішення єврейського питання» вживався у нацистській Німеччині на позначення політики дискримінації та геноциду євреїв (Голокост, Шоа).

Стаття оглядачки «Россия сегодня» Ірини Алксніс **«Чудовище, порожненное Майданом, должно быть уничтожено»**, оприлюднена на сайті «РИА Новости» 25 лютого 2022 року, містить аналогічні меседжі. Україну авторка називає «монстром, породженим Майданом».

3 березня 2022 року на сайті «РИА Новости» було опубліковано статтю Вікторії Нікіфорової **«Как вылечить украинцев от стокгольмского синдрома»**. Ав-

Что Россия должна сделать с Украиной

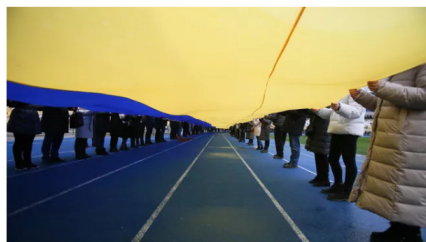
© РИА Новости / Иван Родионов | Перейти в медиабанк
Флаг Украины и "Правого сектора", найденные в бывшем расположении ВСУ под Мариуполем. Архивное фото

Читайте гiа.ru в [Новости](#) [Дзен](#)

Тимофей Сергеев
Все материалы

Как вылечить украинцев от стокгольмского синдрома

© РИА Новости / Стрингер | Перейти в медиабанк

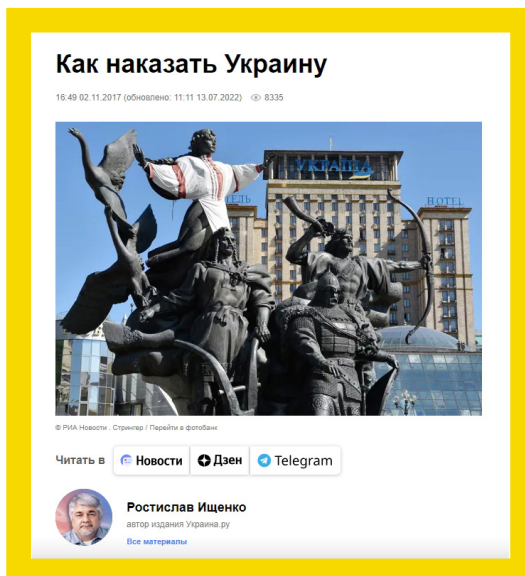
Читайте гiа.ru в [Новости](#) [Дзен](#)

Виктория Никифорова
Все материалы

торка називає українців «психічно нездоровим народом» та пише про необхідність «жорстко» «рятувати українців від самих себе..., не сюсюкаючись із пацієнтом та не звертаючи увагу на «міжнародну спільноту». Стигматизація групи як «хворої» є прийомом з її дегуманізації та виправдання злочинів проти неї необхідністю «лікування». Подібні евфемізми є очевидним зразком геноцидної риторики.

Сайт «Украина.ру», що є частиною холдингу «Россия сегодня», спеціалізується на українській тематиці. Він регулярно публікує антиукраїнську дезінформацію, зокрема тексти із виправданням та раціоналізацією воєнних злочинів і злочинів проти людяності. Костянтин Кеворкян, Ростислав Іщенко, Захар Віноградов у своїх текстах пишуть про необхідність знищення української держави та про дискримінацію і фізичне винищення незгодних із цим українців, витіснення української мови з медіа, освіти та інших публічних сфер. Програмний текст Іщенка має промовисту назву **«Как наказать Украину»**.

Заклик Кеворкяна **«очистити Україну від русофобів»** можна розцінювати як заклик до фізичного знищення та репресій носіїв української ідентичності. У своєму іншому тексті **«Тихая война. О переформатировании Украины»** Кеворкян описує систему репресій, спрямовану як на фізичне знищення, так і на примусову зміну ідентичності українців. Зокрема йдеться про кримінальне переслідування противників російської окупації та прибічників незалежності України за «розпалювання національної ворожнечі», їх «перевиховання» на примусових роботах, заборону на професію тощо.

15 квітня 2022 року на сайті «Украина.ру» було опубліковано **інтерв'ю депутата Держдуми РФ Анатолія Вассермана**, в якому той закликав до «повної ліквідації» «всього того, що може називатися незалежною Україною».

Аналіз згаданих та інших текстів дозволяє виділити такі складові антиукраїнського наративу, що просувається державними медіа РФ:

- Україна – штучне утворення;
- української нації не існує;
- носії української ідентичності та прибічники незалежності України є «нацистами», «жертвами пропаганди», або «хворими»;
- Росія має право карати українців;
- Росія має знищити українську державу та переформатувати Україну на власний розсуд.

Тобто, державні ЗМІ РФ переконують аудиторію не лише у безсуб'єктності українців, а й у тому, що бути та відчувати себе українцем – це не норма, а відхилення. Так само як відхилення розглядається природне бажання українців мати власну державу та самостійно визначати своє майбутнє. Відповідно, Росія нібито має виправити це відхилення будь-якими засобами. Зображення українців як нацистів або як неповносправних спрямоване на позбавлення їх базових прав у свідомості аудиторії, є складовою дегуманізації з метою виправдання знищення групи.

ВИСНОВКИ

Заяви Володимира Путіна про необхідність «денацифікації» України мають сприйматися як **демонстрація намірів не лише знищення української держави, а й фізичного винищення українців, які визнають за собою право на самовизначення, є прихильниками незалежності України і не вважають себе частиною російської нації**. Тобто, як сповіщення про наміри вчинення злочину геноциду.

Заступник Путіна у Радбезі РФ Медведєв робить заяви з метою **дегуманізації та розпалювання ненависті росіян до українців**, закликає до вбивств громадян України.

Російські державні медіа активно вживають геноцидну риторику, розміщують публікації із виправданням, раціоналізацією геноциду та закликами до вчинення цього злочину.

3. РОСІЙСЬКІ ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

3.1. Формування уявлень про Україну та українців системою освіти в РФ у 2014-2022 роках. Загальна середня освіта є важливим інструментом формування громадянської та національної ідентичності у дітей та підлітків. Її перевагами є майже тотальне охоплення цільової аудиторії (дітей та підлітків шкільного віку)

та обов'язковість засвоєння і відтворення навчального матеріалу, зміст якого визначає уряд. Саме в рамках курсу шкільної освіти в учнів формуються уявлення про власну та сусідні держави, уявлення про інші народи та ставлення до них. Ключову роль у шкільному курсі грають предмети гуманітарного циклу, насамперед історія. Згадки про Україну та українців можна знайти у підручниках з історії Росії, яка є обов'язковим предметом у школах РФ і одним з предметів, з яких проводиться єдиний державний іспит (единый государственный экзамен, ЕГЭ).

Роки правління Путіна в РФ відзначилися посиленням уніфікаційних тенденцій у викладанні історії, а питання минулого стали ключовою складовою ідеології політичного режиму.

Президент РФ особисто сформулював запит на уніфікацію підручників та оцінки історичних подій. 25 квітня 2013 року під час «Прямої лінії» він поскаржився на відсутність єдиної оцінки історичних подій та слабку ідеологічну складову в шкільних підручниках. Путін висунув вимоги до авторів: відсутність «подвійних трактувань» та «повага до всіх сторінок нашого минулого».

У 2014 році у РФ було затверджено Єдиний історико-культурний стандарт, куди було включено тези про «одвічно російський» Крим. У виробленні Стандарту брало участь «Российское историческое общество», яке очолює керівник Служби зовнішньої розвідки Сергій Наришкін.

Стандарт запровадили у 2016-2017 навчальному році. Було видано дві повних лінійки підручників з історії Росії та всесвітньої історії під редакцією тодішнього міністра культури Володимира Мединського і багаторічного ректора МГИМО Анатолія Торкунова.

Характерною рисою згаданих підручників є **десуб'єктивізація України та українців, апропріація культурної спадщини та ігнорування міжнародно визнаних державних кордонів**. Зокрема:

- грецька колонізація Криму і Північного Причорномор'я (територія сучасних Херсонської, Миколаївської, Одеської областей України) подається як частина російської історії;
- сучасна Росія позиціонується як єдина й одноосібна спадкоємиця середньовічної Русі та її культурної спадщини;
- діячі української культури, які згадуються у підручниках, подаються як російські;
- українців і Наддніпрянську Україну при описі подій 18-19 століть автори підручників регулярно називають малоросами і Малоросією відповідно без роз'яснення контексту та уточнень щодо неактуальності і некоректності цієї термінології у сучасних реаліях;
- події 1917-1921 років на території України вписано в інтегральний наратив революції і громадянської війни в Росії.

Шкільний курс історії Росії не лише не забезпечує формування в учнів об'єктивних уявлень про країну, що межує з РФ на заході, а й сприяє негативно упередженому ставленню до українців. Зокрема українські гетьмани, які проводили не промосковську політику, згадуються у підручниках виключно як «зрадники». У 2021 році до їх числа зараховано навіть Богдана Хмельницького, який традиційно позитивно зображувався як у підручниках часів Російської імперії та СРСР, так і сучасної

РФ. У подальшому наратив про схильність українців до «зрадництва» просувається при описі подій Другої світової війни (у російській інтерпретації – Великої вітчизняної війни) та згадках про Організацію українських націоналістів (ОУН) і Українську повстанську армію (УПА).

Автори російських підручників, так само як і офіційний Кремль, категорично **заперечують геноцидальний та штучний характер Голодомору 1932-1933 років в Україні**. Попри те, що Голодомор визнали геноцидом понад 30 держав, Європейський Союз і Парламентська Асамблея Ради Європи. Автори перекладають відповідальність за голод з радянської влади на українських селян, які не бажали йти в колгоспи. Йдеться про приховування та заперечення діянь, що містять ознаки злочину геноциду. Обвинувачення жертв Голодомору може розглядатися як виправдання злочину радянського тоталітарного режиму.

Прибічників незалежності України у 20 столітті автори підручників визначають як націоналістів. Так само називають українців, що підтримують європейський, прозахідний (а не проросійський) курс розвитку незалежної України. Варто зазначити, що термін «націоналізм» у політичному лексиконі РФ має виразно негативне забарвлення і протиставляється патріотизму. На закріплення саме такого сприйняття поняття націоналізму працює і система освіти: термін подається у негативному значенні у підручниках з історії та суспільствознавства. Тобто, щодо значної частини українського суспільства у 20-21 століттях, із новітнім періодом включно, у підручниках вживається негативний евфемізм з метою стигматизації цієї групи.

Таким чином, російські підручники з історії, що використовуються в російських школах з 2014 року, сприяють формуванню:

- викривленого уявлення про Україну і українців та зверхнього ставлення як до групи, чия культура щонайменше значно поступається російській;
- територіальних претензій до України, адже вона займає «історично російські» землі;
- упередженого ставлення до українців як до осіб, схильних до зради і неспроможних на створення власної суверенної держави;
- ворожого ставлення до українців, які є прибічниками незалежності і не підтримують проросійський вектор зовнішньої політики своєї держави.

Негативне ставлення до українців, територіальні претензії, заперечення та виправдання минулого геноциду можуть розглядатися як чинники, що спрощують схвалення російським суспільством повторення цього злочину заради «відновлення історичної справедливості».

3.2. Геноцидна риторика у підручнику з історії Росії, виданому у 2023 році.

З 1 вересня 2023 року обов'язковим для використання в 11 класах шкіл у РФ та на тимчасово окупованих територіях є новий підручник авторства Мединського і Торкунова. Він має замінити аналогічний підручник, виданий під редакцією згаданих осіб у 2021 році. В оновленій версії підручника значно більше уваги присвячено «українській проблемі». Зокрема обґрунтовується необхідність російської агресії проти України: окупації територій та проведення так званої «спеціальної воєнної операції».

У підручнику присутні ідеологічні кліше, псевдонаукові міфи про Україну та українців, твердження про штучність української нації та заперечення права українців на власну державу. Прямих заяв про це автори підручників, виданих до 2023 року, уникали. Мединський і Торкунов повністю синхронізували зміст свого нового підручника з антиукраїнською риторикою Путіна та російської пропаганди. На сторінках підручника присутні:

6 Український неонацизм. Несколько поколений на Украине начиная с 1990-х гг. воспитывались в неприязни к России, на неонацистских идеях.

Здесь нам важно понимать следующее.

Украинский неонацизм — это отнюдь не прямое повторение германского национал-социализма 1920—1940-х гг. Это в значительной степени новое явление. **Это озлобленное национальное, языковое, культурное насилие агрессивного меньшинства над большинством.** Ведь до 2014 г. 80 % населения Украины составляли люди, для которых русский язык, русская культура считались родными, и они об этом не боялись заявлять. Все последние президенты Украины изначально русскоязычные и даже не владели украинским до вступления в должность. Учили его «по ходу выборов».

Но после военного переворота в Киеве в 2014 г. поэтапно под запретом оказались и русские книги, и музыка, и кино, и даже мультфильмы. Ограничено преподавание русского языка и на русском языке, использование русского языка в любых официальных учреждениях запрещено. Русская культура официально объявлена культурой вражеской, культурой «колонизаторов» и «оккупантов».

Грустно об этом говорить, но насилию подвергся и сам украинский язык: люди, закончившие украинские школы в советское время, в недоумении: они нередко с трудом понимают современную «мову». А дело в том, что в современном украинском образовании правят бал выходцы с Западной Украины, агрессивно навязывающие свой диалект, свою картину мира, свою версию «истории». Миллионы простых людей оказались под давлением, их заставляли отказываться от своего языка и культуры, от своих друзей и родственников в России.

■ конспірологія на тему **українців, яких нібито вигадав австрійський генштаб** у 19 ст. з метою розділення «єдиного русского народа» (с. 397-398);

■ фейк про «незаконну» передачу Криму Україні з «особистої ініціативи» першого секретаря ЦК КПРС Микити Хрущова та про «відновлення історичної справедливості» у 2014 році (с. 66-67);

■ твердження про те, що Революція Гідності в Україні була **«державним переворотом»** (с.328, 384, 398, 399, 401, 403), «воєнним переворотом» (с. 396), «кривавим збройним заколотом» (с.398), «кривавим переворотом» (412). Постмайданна влада двічі називається хунтою (с. 398, 399), але ніде в підручнику немає пояснення значення цього терміну. Так просувається нара-

тив про **нелегітимність української влади після 2014-го, дегуманізуються її представники та прибічники;**

■ наратив про **«українських нацистів»**: у підручнику є параграфи з промовистими назвами «Украинский неонацизм» (с. 396-398) та «Украина – ультранационалистическое государство» (с. 406-407). Автори пишуть про вигадані заборони російської мови та російськомовного контенту, привілейоване становище вихідців із західних регіонів України, русофобію та штучність сучасної української мови (с. 396-397).

Таким чином, підручник виконує функцію дегуманізації українців шляхом:

- просування наративу про штучність української ідентичності та української мови;
- таврування громадян України як «нацистів».

ВИСНОВКИ

З допомогою описаних вище наративів та евфемізмів **можна обґрунтувати не лише порушення територіальної цілісності та суверенітету України чи необхідність знищення української держави, а й найжорстокіші воєнні злочини, злочини проти людства та геноцид.** Адже «нацисти» є носіями людиноненависницької ідеології, «абсолютним злом», отже не можуть розраховувати на гуманне до себе ставлення.

ВИСНОВКИ

Джерела, що репрезентують офіційну позицію російської держави і уряду, містять **елементи геноцидної риторики**.

Публічні заяви Володимира Путіна, тексти, опубліковані від його імені на офіційних ресурсах Кремля, заяви інших представників влади містять **твердження про штучність (несправжність) української культури та національної ідентичності, заперечення самобутності українців, їх права на власну ідентичність та державу**. Підручники з історії, затверджені російським урядом, які використовуються у навчальному процесі з 2023 року, повторюють ті самі тези, не лише формуючи упереджене та зверхнє ставлення, а й **дегуманізуючи українців**. Підручники, видані до 2021 року в рамках впровадження Єдиного історико-культурного стандарту, також формували упереджене ставлення до України й українців. Вони містили фактичне **виправдання організованого радянським тоталітарним режимом Голодомору, применшення його масштабів та заперечення геноцидального характеру**.

У державних медіа регулярно з'являються публікації, спрямовані на **виправдання та раціоналізацію геноциду українців та знищення української держави**.

У російському законодавстві геноцидальної риторики не виявлено, втім воно містить низку **дискримінаційних щодо українців приписів і норм, що легалізують практики геноциду та етноциду**.

Аналіз комплексу перерахованих джерел дозволяє стверджувати, що **політика російської держави спрямована на формування умов для здійснення злочину геноциду щодо українців, виправдання цього злочину та схилення російського суспільства до його підтримки** шляхом апелювання до «відновлення історичної справедливості» та дегуманізації українців за допомогою риторики про «(нео)нацизм».

ДОДАТКИ

Тимофей Сергейцев. Что Россия должна сделать с Украиной / РИА Новости - 3.04.2022	«Дальнейшая денацификация этой массы населения состоит в перевоспитании, которое достигается идеологическими репрессиями (подавлением) нацистских установок и жесткой цензурой: не только в политической сфере, но обязательно также в сфере культуры и образования.» «Название «Украина», по-видимому, не может быть сохранено в качестве титула никакого полностью денацифицированного государственного образования на освобожденной от нацистского режима территории. Вновь созданные на свободном от нацизма пространстве народные республики должны и будут расти из практики хозяйственного самоуправления и социального обеспечения, восстановления и модернизации систем жизнеобеспечения населения.» «Денацификация неизбежно будет являться и деукраинизацией – отказом от начатого еще советской властью масштабного искусственного раздувания этнического компонента самоидентификации населения территорий исторических Малороссии и Новороссии.» «Украина, как показала история, невозможна в качестве национального государства, а попытки «»построить»» таковое закономерно приводят к нацизму. Украинизм – искусственная антирусская конструкция, не имеющая собственного цивилизационного содержания, подчиненный элемент чужой и чуждой цивилизации.»
Елена Караева. Полная и окончательная денацификация Украины: Россия вновь поможет Европе / РИА Новости - 26.02.2022	«...сегодняшняя денацификация, пусть и по принуждению осуществляемая Россией на Украине, делается в интересах всей Европы, даже если той это пока невдомек. Мы всего лишь ставим точки над <i>i</i> в ситуации, когда, судя по всему, все остальные просвещенные европейцы закрыли глаза, зажали нос (нацизм изрядно смердит, если вы об этом до сих пор не знали) и оставили на нашу долю тяжкий труд денацификации. И в этот раз, будьте уверены, мы это чрево, способное, как выяснилось, до сих пор «вынашивать гада», вычистим раз и навсегда. Чтобы уж наверняка. В рамках полной и окончательной денацификации – и не только Украины, но и всей Европы в целом.»
Андрей Медведев. Украинский нацизм – гремучая смесь язычества и сатанизма / ВЕСТИ.RU - 1.05.2022	«Денацификация – это когда остатки костяка полка «Азов» прячутся, прикрывшись заложниками в подвалах завода «Азовсталь». Когда недобитые нацисты просят выпустить их в Турцию или дать им гуманитарный коридор. Денацификация – это когда неонацисты из полка «Азов» заживо гниют в холодных заводских подвалах. А тела других нацистов гниют на уничтоженных позициях. Это те самые нацисты, которые когда-то наводили ужас на жителей юго-востока. Война с нацизмом не абстрактная вещь, не лозунг. Это то, что успешно делает сегодня русская армия.»

Константин Кеворкян.
Тихая война. О
переформатировании
Украины / Украина.ру -
14.03.2022

«Отвоёвывание утраченных позиций необходимо начинать не дожидаясь военной победы, а немедленно. И после достижения победы, **кроме «демилитаризации и денацификации», надо не забыть про восстановление российского информационного присутствия на всей территории Украины.** Не просто отмена всевозможных запретов, но **максимальное продвижение российского влияния: от пока ещё запрещённых информационных ресурсов, книг, фильмов – до самого русского языка** и равноправного статуса его носителей.

Разумеется, **приведение в чувство украинских СМИ, что подразумевает определённые особенности кадровой политики и на первых порах жёсткую цензуру. Денацификация сферы образования.** Одновременно необходимо пресечь финансовые потоки, которые через западные посольства, иностранные фонды и местный олигархат подпитывают мутную реку «политического украинства».

Отслеживание враждебной активности в социальных сетях (в том, что она будет, сомневаться не приходится), и это уже задача для уголовного кодекса. Разжигание ненависти по национальному признаку должно быть признано одним из самых тяжких преступлений, **а для перевоспитания вполне хватит работы на восстановлении разрушенных городов; желательно не своих – чтобы каждый мог расширить кругозор и осмыслить масштаб постигшей Украину трагедии.**

Естественно, **открытые процессы над военными преступниками, открытие архивов СБУ, люстрация, запреты на профессию.** В этих требованиях нет ничего чрезмерного, во многих европейских странах подобное происходило, скажем, в рамках «декоммунизации». Ликвидация различных топонимов, связанных с гитлеровцами и прогитлеровскими коллаборантами, **полный и абсолютный запрет бандеровщины.»**

Ростислав Ищенко.
Как наказывать Украину /
Украина.ру - 2.11.2017

«Итак, в процессе «наказания Украины» (такого, чтобы всем было видно, как наказывают) России необходимо уничтожить украинские вооружённые силы и систему управления, при полной невозможности в короткий срок создать новую, адекватную поставленным задачам».

Константин Кеворкян. Спасти через победу. Как очистить Украину от русофобов / Украина.ру - 2.01.2022	«Проблема Украины должна быть не просто решена, но решена по-казательно – со спасением всего оставшегося на ней русского (или желающего быть русским), и погружением всего людоедского туда, откуда оно было извлечено – в обратную дикость». «Во-первых, это запрет носителям нацистской идеологии занимать какие-либо должности в органах власти, работать в сфере образования. Во-вторых, это полное изменение программ преподавания истории, литературы и других гуманитарных наук в школах, вузах и т.д. Это соответствующая работа органов пропаганды. Запрет на издание нацистской литературы. И так далее. Все эти меры хорошо известны. ... Запрет нацистской идеологии автоматически ведет к ужесточению борьбы с носителями этой идеологии. Каждый должен получить по заслугам за свое участие в превращении Украины в нацистское государство. ... для этого необходимо создать организационные структуры и поставить перед ними конкретные задачи. В России существуют учебники истории, в частности, мой, который вполне можно издать для студентов исторических факультетов на Украине. Есть и много других учебников. Их надо просто напечатать соответствующими тиражами и снабдить ими учебные заведения Украины. Провести люстрацию преподавательских кадров. ... та же Могиланская академия – это просто рассадник бандеровщины, они не одно десятилетие сеяли всю эту нацистскую мерзость. Надо всем им ввести запрет на преподавание истории, как носителям всей этой бандеровской идеологии. Я не вижу здесь особых проблем. Советская власть с этим справилась. И, пока она «держала руку на пульсе», никаких особых поползновений со стороны бандеровцев не было. Естественно, нужна пропаганда через СМИ, через произведения искусства и культуры. Это должна быть комплексная программа денацификации. Должна быть создана структура, подобраны кадры. Без очищения украинского общества от нацистской идеологии двигаться дальше нельзя. А к ее носителям надо применять нормы закона».
Анатолий Вассерман: Отделить украинцев от остальных русских можно только путем насилия и обмана / Украина.ру - 15.04.2022	«... я исхожу из того, что какая бы то ни было структура, именуемая «Независимая Украина», должна быть устранена. В результате нынешней операции должно быть полностью ликвидировано все способное называться «независимой Украиной». Все эти земли должны быть включены в состав Российской Федерации. Именно потому, что все остальные варианты решения уже доказали свою неработоспособность. Исходя из этого, я думаю, что бы ни говорили наши политики сейчас, окончательно вопрос будет решен именно в таком формате. ... Просто такова природа самой идеи отделить украинцев от остальных русских. Это возможно только путем насилия и обмана».
Ирина Алкснис. Чудовище, порожденное Майданом, должно быть уничтожено / РИА Новости - 25.02.2022	«Киевский режим должен быть демонтирован как несущий огромную опасность и для нас, и для самой Украины. Жалко только одно: что у России не было возможности сделать это раньше – до того, как монстр, порожденный Майданом, набрал на крови Донбасса такую силу».
Захар Виноградов. Просто о сложном. Цели и задачи России в операции по демилитаризации и денацификации Украины (Украина.ру, 3.03.2022)	«Что касается денацификации, то это явление более широкого характера, чем только защита прав русского населения. Она касается и вопросов противодействия разрушения православной веры, то есть нападков на Украинскую православную церковь и попытки ее раскола при создании Православной церкви Украины. Кроме того, денацификация касается и отказа от культа, идеологии и возвеличивания неонацистских движений, организаций и политических партий, избравших своей идеологией идеи коллаборантов, активно сотрудничавших в годы Второй мировой войны с немецко-фашистскими захватчиками».

Виктория
Никифорова. Как
вылечить украинцев от
стокгольмского синдрома
/ РИА Новости - 2.03.2022

«После освобождения Украины потребуется, конечно, целый комплекс мер, чтобы привести в чувство этот психически нездоровый народ.

Первые конкретные шаги навскидку – **русский язык должен получить статус второго государственного. Все русские школы должны быть восстановлены. Система гуманитарного образования должна быть переформатирована и сближена с российской.** В идеале хорошо бы вообще создать один учебник истории и предложить его учащимся и у нас, и у них. Заодно и учебники русского и литературы пересмотреть.

Вообще **система образования должна максимально ориентироваться на российскую.** Подготовка к российскому ЕГЭ, какие-то программы по поступлению в российские вузы. Все это необходимо. **Но еще актуальнее необходимость зачистить тамошнее информационное поле...**

Украинцам сейчас нужна вакцина правды – исторической и современной. Правдивые учебники, правдивые новости. Так долго они жили в сплошном потоке лжи. Годами западные элиты использовали их как подопытных зверушек в своих экспериментах с такой военной технологией, как соцсети.

И ключевое слово здесь “жестко”. Спасать украинцев от них самих надо, не сюсюкая с пациентами и не оглядываясь на “мировое сообщество”, которое так и так мечтает нас уничтожить. Мы несем им правду. Правда в том, что мы один народ и должны жить в мире. **Только в этом наша сила».**

Андрей Ильницкий,
Андрей Школьников.
Сила — в правде /
Парламентская газета -
9.05.2022

«Сроки денацификации никак не могут быть менее одного **поколения, которое должно родиться, вырасти и достигнуть зрелости в условиях денацификации.** Нацификация Украины продолжалась более 30 лет – начиная как минимум с 1989 года, когда украинский национализм получил легальные и легитимные формы политического самовыражения. В результате русские по культуре и языку дети оказались приверженцами «политического украинства», нацистских идей, готовые убивать в себе и вокруг себя любые проявления своей родной культуры, становиться манкуртами, не помнящими родства».

Петр Акопов. Наступление России и нового мира / РИА Новости - 26.02.2022	«Россия восстанавливает свое единство – трагедия 1991 года, этой страшной катастрофы нашей истории, ее противоестественный вывих, преодолены. Да, большой ценой, да, через трагические события фактически гражданской войны, потому что сейчас пока еще стреляют друг в друга братья, разделенные принадлежностью к русской и украинским армиям, – но Украины как анти-России больше не будет. Россия восстанавливает свою историческую полноту, собирая русский мир, русский народ вместе – во всей его совокупности великороссов, белорусов и малороссов. Владимир Путин взял на себя – без капли преувеличения – историческую ответственность, решив не оставлять решение украинского вопроса будущим поколениям. Теперь этой проблемы нет – Украина вернулась к России. Это не значит, что будет ликвидирована ее государственность, но она будет переустроена, переучреждена и возвращена в свое естественное состояние части русского мира».
Сергей Караганов. Недопустимо сохранение украинской государственности на основе смеси русофобии и чудовищного компрадорства ее элит / Российская газета - 1.03.2023	«...цели этой операции. Это, разумеется, защита Донбасса и воссо-единение исконно русских земель Юга, Востока, демилитаризация, т.е. уничтожение военной машины, того, что, возможно, остается от нынешней Украины. И конечно, денацификация и перевоспитание людей, зараженных подобно немцам после 1933 г. фашизмом. Это было сделано Советским Союзом в ГДР, придется повторить в новых условиях. Недопустимо сохранение украинской государственности.... Помогать восстанавливать те части нынешней Украины, которые вернутся к России, будет необходимо. Но вряд ли стоит (восстанавливать - прим) всю разгарбленную и добываемую нынешней операцией Украину, особенно ее наименее развитые в культурном отношении западно-центральные земли, колыбель того, что у нас публицисты называют укрофашизмом. украинские земли, возвращенные обратно в Россию, станут тем, чем они и призваны быть историей и географией, - воротами на Юг, к Средиземноморью; западные украинские территории при их обязательной демилитаризации - буфером, окраиной России. В Сибири есть и другие весьма привлекательные для жизни регионы. Туда, как и во времена Витте и Столыпина, нужно привлекать людей из трудоизбыточных регионов России, республик бывшего СССР, разрушенных территорий Украины. Отсутствие до сих пор программы переселения беженцев из Украины в такие регионы Сибири не поддается рациональному объяснению».
Концепция гуманитарной политики Российской Федерации за рубежом. Утверждена указом президента РФ от 5 сентября 2022 года	87. Необходимо последовательно развивать взаимодействие с ЮНЕСКО... Важно не допускать дальнейшей политизации этой Организации, исключая из ее повестки дня вопросы территориальной целостности и суверенитета...

Указ Президента Российской Федерации от 29.09.2022 г. № 685. о признании Запорожской области	В соответствии с общепризнанными принципами и нормами международного права, признавая и подтверждая принцип равноправия и самоопределения народов , закрепленный в Уставе Организации Объединенных Наций, учитывая волеизъявление народа Запорожской области на референдуме, состоявшемся 27 сентября 2022 г
Указ Президента Российской Федерации от 29.09.2022 г. № 686. о признании Херсонской области	В соответствии с общепризнанными принципами и нормами международного права, признавая и подтверждая принцип равноправия и самоопределения народов , закрепленный в Уставе Организации Объединенных Наций, учитывая волеизъявление народа Херсонской области на референдуме, состоявшемся 27 сентября 2022 г.
Перечень иностранных и международных неправительственных организаций, деятельность которых признана нежелательной на территории Российской Федерации	«17. Ukrainian World Congress («Всемирный конгресс украинцев») (Канада) 49. «ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА» (CRIMEAN HUMAN RIGHT, «КРЫМСКАЯ ПРАВОЗАЩИТНАЯ ГРУППА») (Украина)»
Живу, сражаюсь, побеждаю	Пункт 4.Еще совсем недавно 96,7% украинцев были русскими. Но 30 лет незалежности их лишали нормального образования, культуры, родного языка и превращали в «одичалых» русофобов....А значит бить их надо, пока не задерут вверх руки, не расслабляясь, до самой нашей победы.

Заседание
Международного
дискуссионного
клуба «Валдай» 27
октября 2022 года.
Стенограмма выступления
В.В. Путина

«В IX веке на наших территориях зарождалась российская государственность – сначала в Новгороде, потом в Киеве, потом всё это вместе росло. Это единый народ. Говорили на одном языке – на древнерусском, и изменения в языке начали возникать, по-моему, только в XIV или в XV веке под влиянием Польши, потому что западные части Российского государства оказались в разных странах. Вот отсюда изменения пошли.

...

Но этот процесс происходил не сам по себе. Он происходил, во-первых, как я уже сказал, потому что часть древнерусских западных земель оказалась в составе других государств по целому ряду причин.

Эти государства стали продвигать там свои интересы. Те части, которые попали в Польшу, там происходило явное ополячивание и так далее. Язык начал меняться. Я уже говорил об этом, когда Украина присоединялась к России, писали письма-то в Варшаву и в Москву. В архиве же лежат документы. Там написано: мы, русские православные люди, обращаемся к Вам с тем-то, с тем-то. В Москву обращались с просьбой принять в состав России, в Польшу обращались с требованием соблюдать интересы и их православные традиции. Но писали: мы, русские православные люди. Это же не я сказал. **Это та часть народа, которую мы сейчас называем украинцами.**

Да, дальше всё начало происходить по своим законам. Возникла огромная Российская империя. Европейские страны пытались и отчасти создали такой барьер между собой и Российской империей, известный принцип ещё с античных времен: разделяй и властвуй. Вот и начались попытки раздела единого русского народа. В XIX веке это начало происходить, приобретало всё больший и больший размах и поддерживалось прежде всего с Запада. Конечно, в части населения это культивировалось, кому-то это начало нравится и по особенностям своей, и исторической, и языковой.

Конечно, это начали использовать, именно с этой целью – разделяй и властвуй. Ничего здесь такого необычного нет, но достигли определённых целей, безусловно. А потом это выродилось вообще в сотрудничество с Гитлером во время Второй мировой войны, когда украинских коллаборационистов использовали для проведения акций по уничтожению и русских, и поляков, и евреев, и белорусов. Это же хорошо известно, это исторический факт: каратели поручали самые грязные, кровавые дела прежде всего бандеровцам. Всё это часть нашей истории. **Но то, что в основе своей русские и украинцы, по сути, это один народ, – здесь это исторический факт»....**

	«Но мы оказались в разных государствах, к сожалению, в силу целого ряда причин, и прежде всего потому что, создавая Советский Союз после крушения империи, как я уже писал в своих статьях и говорил неоднократно, большевистское руководство того времени приняло решения, дабы ублажить националистически настроенную часть большевиков, которые были родом с Украины, наделить их исконно русскими историческими территориями, не спрашивая население, которое проживало на этих территориях. Передали туда всю Малороссию, всё Причерноморье, весь Донбасс, причём Донбасс сначала решили отдать в Россию, потом приехала делегация с Украины, пришли к Владимиру Ильичу Ленину, он вызвал представителя Донбасса и сказал, что надо перерешать. Вот перерешали – отдали назад, в Украину. В этом смысле Украина, конечно, складывалась как искусственное государство. Тем более что после Второй мировой войны – это же тоже исторический факт – Сталин взял и передал в Украину ряд польских территорий, ряд венгерских, ряд румынских, отобрав у этих стран их территории. Он полякам, которые не участвовали в гитлеровской коалиции, отдал часть восточных немецких земель. Это же хорошо известно всё, это же исторические факты. Таким образом сложилась сегодняшняя Украина. Честно говоря, я вот просто сейчас вот о чём подумал: откровенно говоря, единственным настоящим, таким серьёзным гарантом украинской государственности, суверенитета и территориальной целостности могла бы быть только Россия, которая и создала сегодняшнюю Украину».
Статья Владимира Путина «Об историческом единстве русских и украинцев»	«Именно советская национальная политика – вместо большой русской нации, триединого народа, состоявшего из великороссов, малороссов и белорусов, – закрепила на государственном уровне положение о трёх отдельных славянских народах: русском, украинском и белорусском. Таким образом, современная Украина – целиком и полностью детище советской эпохи. Мы знаем и помним, что в значительной степени она создавалась за счёт исторической России. Неизбежно пришло время, когда концепция «Украина – не Россия» уже не устраивала. Потребовалась «анти-Россия», с чем мы никогда не смирились. Заказчики этого проекта взяли за основу ещё старые наработки польско-австрийских идеологов создания «антимосковской Руси». Не будет преувеличением сказать, что курс на насильственную ассимиляцию, на формирование этнически чистого украинского государства, агрессивно настроенного к России, по своим последствиям сравним с применением против нас оружия массового поражения. В результате такого грубого, искусственного разрыва русских и украинцев совокупно русский народ может уменьшиться на сотни тысяч, а то и на миллионы. Все ухищрения, связанные с проектом «анти-Россия», нам понятны. И мы никогда не допустим, чтобы наши исторические территории и живущих там близких для нас людей использовали против России. А тем, кто предпримет такую попытку, хочу сказать, что таким образом они разрушат свою страну.»

Обращение Президента Российской Федерации 24 февраля 2022 г.	«Проблема в том, что на прилегающих к нам территориях, – замечу, на наших же исторических территориях, – создаётся враждебная нам «анти-Россия», которая поставлена под полный внешний контроль, усиленно обживается вооружёнными силами натовских стран и накачивается самым современным оружием. Но Россия не может чувствовать себя в безопасности, развиваться, существовать с постоянной угрозой, исходящей с территории современной Украины. мы будем стремиться к де милитаризации и денацификации Украины, а также преданию суду тех, кто совершил многочисленные кровавые преступления против мирных жителей, в том числе и граждан Российской Федерации.»
Обращение Президента Российской Федерации 21 февраля 2022 г.	«Итак, начну с того, что современная Украина целиком и полностью была создана Россией, точнее, большевистской, коммунистической Россией. зачем надо было с барского плеча удовлетворять любые, безгранично растущие националистические амбиции на окраинах бывшей империи? Передавать во вновь образуемые, причём часто произвольно сформированные, административные единицы – союзные республики – огромные, часто не имевшие к ним вообще никакого отношения территории. Повторяю, передавать вместе с населением исторической России. Более того, по факту этим административным единицам придали статус и форму национальных государственных образований. Собственно, как уже сказал, в результате большевистской политики и возникла советская Украина, которую и в наши дни можно с полным основанием назвать «Украина имени Владимира Ильича Ленина». Вы хотите декоммунизацию? Ну что же, нас это вполне устраивает. Но не нужно, что называется, останавливаться на полпути. Мы готовы показать вам, что значит для Украины настоящая декоммунизация. Бацилла националистических амбиций никуда не делась, а изначально заложенная мина, подрывающая государственный иммунитет против заразы национализма, только ждала своего часа. Такой миной, повторю, было право выхода из СССР. Важно понимать и то, что Украина, по сути, никогда не имела устойчивой традиции своей подлинной государственности. Устойчивой государственности на Украине так и не сложилось, а политические, выборные процедуры служат лишь прикрытием, ширмой для передела власти и собственности между различными олигархическими кланами».

Подписания договоров о принятии ДНР, ЛНР, Запорожской и Херсонской областей в состав России. Стенограмма выступления Президента Российской Федерации	«Но нет ничего сильнее решимости миллионов людей, которые по своей культуре, вере, традициям, языку считают себя частью России, чьи предки на протяжении веков жили в едином государстве. Нет ничего сильнее решимости этих людей вернуться в своё подлинное, историческое Отечество. Хочу, чтобы меня слышали киевские власти и их реальные хозяева на Западе, чтобы это запомнили все: люди, живущие в Луганске и Донецке, Херсоне и Запорожье, становятся нашими гражданами навсегда. Мы будем защищать нашу землю всеми имеющимися у нас силами и средствами и сделаем всё, чтобы обеспечить безопасную жизнь наших людей».
Дмитрий Медведев / Telegram - 28.10.2022	«Путь к стабильности энергоснабжения иной. Надо признать правомерность требований России в рамках СВО и её результаты, отражённые в нашей Конституции. И тогда со светом наладится...».
Дмитрий Медведев. Почему бессмысленны контакты с нынешним украинским руководством / Коммерсантъ - 11.10.2021	«Украина находится в поиске своей идентичности и особого пути, сочиняет свою отдельную историю (хотя та же история учит, что на это требуются столетия). А вот украинские руководители, особенно первые лица, – люди, не имеющие никакой устойчивой самоидентификации».
Дмитрий Медведев / Telegram - 5.04.2022	«Всё потому, что глубинное украинство, подпитываемое антиросийским ядом и всепоглощающей ложью по поводу своей идентичности, – это и есть один большой фейк. Этого явления никогда не было в истории. И сейчас не существует. Вместо того чтобы гордиться совместными достижениями предков, с 1991 года «на коленке» писалась псевдоистория украинской государственности: «перерубалась» поколенческая связь Киевской Руси с землями Новгорода, Пскова и Владимиро-Суздальской Руси. Ради мифической «истории Украины» XIV–XVII веков уничтожалась идея единого русского народа. преобразившуюся ментально в Третий рейх, записавшую в учебники по истории имена иуд и нацистских прихвостней Украину его же судьба и постигнет. Туда ей и дорога, такой Украине! Изменить кровавое и полное лживых мифов сознание части нынешних украинцев – важнейшая цель».
Дмитрий Медведев / Telegram - 20.11.2022	«Тут разные тараканы, расплодившиеся в киевском инсектарии, постоянно грозят «вернуть Крым». Ну цели понятны: подбодрить ручных насекомых вокруг и показать хозяину инсектария, что они ещё очень даже способны на тараканыи бега за куском пищи». Коментар ЦСКИБ: Порівняння з тарганами - прийом дегуманізації ворога, до якого вдавалися ЗМІ режиму Багосора в Руанді напередодні і під час вчинення ним геноциду проти тутсі в 1994 році»

Владимир Путин
ответил на вопросы
журналистов
22.12.2022

«Это тонкий очень вопрос – **единство русского мира**. Разделяй и властвуй – ещё с древних времён этот лозунг действует и активно применяется до сих пор в реальной политике. Поэтому и наш потенциальный противник, наши оппоненты всегда об этом мечтали и всегда этим занимались, пытались нас разделить и потом отдельными частями руководить.

Что здесь нового-то? Идея родилась давно сама по себе **украинского сепаратизма**, ещё в рамках единой страны. Понимаете, я всё время говорю об этом, если кто-то посчитал, что **образовалась отдельная этническая группа**, хочет жить самостоятельно – ради бога, нельзя ни в коем случае идти против воли народа.

Но если это так, то этот принцип должен быть универсальным, и нельзя ни в коем случае идти против воли **той части народа, которая ощущает себя в другой ипостаси, считая себя частью русского народа и русского мира**, считают, что они часть этой культуры, часть этого языка, часть этой истории и традиций.

.....

Никто не хочет объединения русского народа. Разобщение – пожалуйста, это с удовольствием, будут кромсать и дальше. Но объединения и усиления никто не хочет – кроме нас, а мы будем это делать и сделаем».

Дмитрий Медведев /
Telegram - 6.01.2023

«Людей, лишившихся возможности сходить в церковь, жалко. А вот **свины** не имеют никакой веры и врожденного чувства благодарности. Они понимают только грубую силу и визгливо требуют жратву от хозяев. На этом основана дрессура. И она будет продолжена **западными свинопасами**.

Даже **малограмотная германская бабка Бербок** и ряд других смотрящих по европейскому свиноводству успели вякнуть про недопустимость перемирия. Ну, **наследники нацистов** никогда не жалели ни людей, ни животных. Им не привыкать...».

Урок «Моя история»
рекомендованный
Министерством
просвещения РФ
для «Министерства
образования и науки
ЛНР».

«Современная Россия сохраняет в полноте это этническое многообразие, при этом более 80% ее граждан принадлежат к **одному триединому народу – это русские (великороссы), украинцы (малороссы) и белорусы**, – восточные славяне, наследники Древней Руси, крещенной в Херсонесе князем Владимиром. **«Великорус, малорус, белорус – это все одно»** - подчеркивал великий русский писатель Федор Михайлович Достоевский. Мы можем называть это «братскими народами», «триединым народом», «восточнославянской исторической общностью» – но суть будет одна.

На это Россия ответила упреждающим ударом. Была признана независимость Донецкой и Луганской Народных Республик и началась спецоперация, конечной целью которой объявлены денацификация и демилитаризация Украины».

Мединский В.Р.
Торкунов А.В,
История России. 1945
год - начало XXI века.
Учебник. II класс.
Базовый уровень. - М.,
2023 - 447 с.

с. 396

«Несколько поколений на Украине начиная с 1990-х гг. воспитывались в неприязни к России, на **нео-нацистских идеях**. Здесь нам важно понимать следующее. **Украинский неонацизм – это отнюдь не прямое повторение германского национал-социализма 1920–1940-х гг. Это в значительной степени новое явление. Это озлобленное национальное, языковое, культурное насилие агрессивного меньшинства над большинством.** Ведь до 2014 г. 80 % населения Украины составляли люди, для которых русский язык, русская культура считались родными, и они об этом не боялись заявлять. Все последние президенты Украины изначально русскоязычные и даже не владели украинским до вступления в должность. Учили его «по ходу выборов». Но после военного переворота в Киеве в 2014 г. поэтапно под запретом оказались и русские книги, и музыка, и кино, и даже мультфильмы. Ограничено преподавание русского языка и на русском языке, использование русского языка в любых официальных учреждениях запрещено. Русская культура официально объявлена культурой вражеской, культурой «колонизаторов» и «оккупантов». Грустно об этом говорить, но насилию подвергся и сам украинский язык: люди, закончившие украинские школы в советское время, в недоумении: они нередко с трудом понимают современную «мову». **А дело в том, что в современном украинском образовании правят бал выходцы с Западной Украины, агрессивно навязывающие свой диалект, свою картину мира, свою версию «истории».** Миллионы простых людей оказались под давлением, их заставляли отказаться от своего языка и культуры, от своих друзей и родственников в России».

Мединский В.Р.
Торкунов А.В,
История России. 1945
год - начало XXI века.
Учебник. 11 класс.
Базовый уровень. - М.,
2023 - 447 с.

с. 397-398

«В XIX в. в австрийской Галиции (центр – город Лемберг–Львов) по предложению и при финансировании разведки австрийского Генштаба впервые были опробованы технологии по созданию «украинофильского движения» и как идеи – некой «антимосковской Руси». Главная цель была проста: удержать в Австрии славян, исторически и культурно тяготевших к России. Доказать славянам, проживавшим в Австрийской империи (на территории современной Западной Украины), что они – не русские, а отдельный народ. Тогда же для «славянских» военных частей в австрийской армии был придуман и внедрён «украинский» «жовто-блакитный» флаг. На «австрийских» землях с русскоязычным населением впервые зазвучали требования устранить «москалей» и «московитский язык» из общественной жизни. «Научную основу» украинофильства создал Михаил Грушевский (проф. Львовского университета в 1894–1914 гг.), автор многотомной «Истории Украины-Руси». В ней «отдельный украинский народ» и «старинная украинская государственность» впервые в истории мировой науки рассматривались в отрыве от России. Вносился раздор и среди соседей-малороссов, подданных Российской империи, у них тоже начинали спонсироваться антимосковские настроения. Так в XIX в. на деньги австрийской разведки родилась националистическая «украинофильская» идея». с.406 «Украина – ультранационалистическое государство. Сегодня любое инакомыслие на Украине жёстко преследуется, оппозиция запрещена, всё русское объявлено враждебным». с.406-407 «Украинские неонацисты не скрывают, чьими наследниками они себя считают. Одной из бригад ВСУ присвоено название «Эдельвейс». Так называлась гитлеровская дивизия, «отличившаяся» в уничтожении евреев, карательных операциях. В армии и нацгвардии Украины широко распространена запрещённая во всём мире символика частей СС «Дас Райх», «Мёртвая голова», «Галичина». Сегодня вновь, как и в годы нацистской оккупации, на Украине широко распространены лозунги «Москаляку на гиляку» и «Бей русню». Освобождая города, наши воины находят свидетельства массовых преступлений украинских националистов, которые издеваются над мирными жителями и пытаются военнопленных». «

с.406

«Украина – ультранационалистическое государство. Сегодня любое инакомыслие на Украине жёстко преследуется, оппозиция запрещена, всё русское объявлено враждебным».

с.406-407

«Украинские неонацисты не скрывают, чьими наследниками они себя считают. Одной из бригад ВСУ присвоено название «Эдельвейс». Так называлась гитлеровская дивизия, «отличившаяся» в уничтожении евреев, карательных операциях. В армии и нацгвардии Украины широко распространена запрещённая во всём мире символика частей СС «Дас Райх», «Мёртвая голова», «Галичина». Сегодня вновь, как и в годы нацистской оккупации, на Украине широко распространены лозунги «Москаляку на гиляку» и «Бей русню». **Освобождая города, наши воины находят свидетельства массовых преступлений украинских националистов, которые издеваются над мирными жителями и пытаются военнопленных».**